

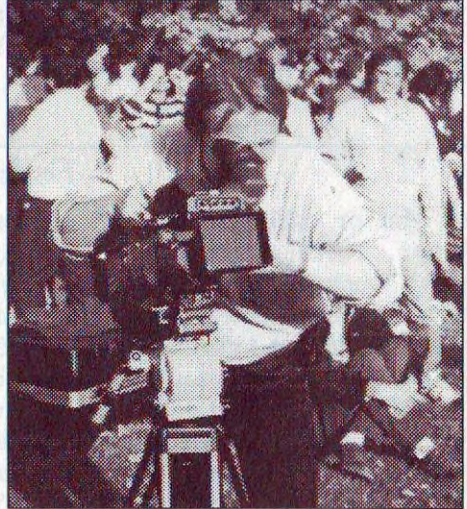
A nagy fogyatkozás I.

Az október 12-i részleges napfogyatkozás alkalmával országsszerte számos helyszínen várta távcsöves bemutatás az érdeklődőket. A kellemes, derült időnek és a jó propagandának köszönhetően ez lett az év legjobban sikerült távcsöves „megmozdulása”. Olyan sok beszámoló érkezett, hogy az eseményre következő számunkban is vissza kell térnünk. Akkor a Bodó-réti, pécsi, soproni, szegedi, székesfehérvári, váci, és veszprémi beszámolók közlésére kerítünk sort.

Budapest

A nagyszabású propaganda (kb. 70 fax a különböző szerkesztőségeknek) megtette a hatását. Az első kontaktus idején már több százan figyelték a Nap elé tolatkodó Holdat távcsövekkel és különféle — sokszor életveszélyesnek tűnő — házi készítésű „szűrőkkel”. Ezt követően is tömött sorokban áramlottak az érdeklődők, minden korábbi távcsöves bemutatónkat messze felülmúlta a résztvevők száma. Pontos számot lehetetlen mondani, de 1000–1500 fő biztosan megfordult a Planetárium melletti réten. Türelmesen várakoztak a távcsövek mögött — a legtöbben az ELTE Csillagászati Tanszék 25 cm-es Meade LX200-asát választották. Sajnos a Napon egyetlen egy folt sem mutatkozott, de így is izgalmas volt megfigyelni a Hold csipéztett peremét.

A hatalmas tömeg miatt a tervezett csillagászati vetélkedőre már nem futotta erőnkből, de az MCSE-stand folyamatosan működött. A rendkívüli érdeklődésre való tekintettel kedvezményes árú évkönyveket és más kiadványokat árusítottunk. A távcsőépítés iránt érdeklődőknek is igyekeztünk segíteni, a számítástechnikával foglalkozók pedig külön számítógépnél ismerkedhettek csillagászati képekkel, animációkkal, programokkal. Több tablót is kiállítottunk, melyeknek nagy sikere volt (Hyakutake-iüstökös, a szeptember 27-i teljes holdfogyatkozás, az 1999. augusztus 11-i napfogyatkozás stb.). A szóróanyagok egy pillanat alatt elfogytak. (A napfogyatkozászórólapból 3000 db készült, ebből 500-at tartottunk meg a budapesti rendezvény

Készül a TV Híradó tudósítása (az objektív előtt MCSE-hegesztőüveg!)

Kereszturi Ákos és a camera obscura

céljaira, a többit szétküldtük a vidéki szervezők számára.) Jobb híján felkértük az érdeklődőket, adják meg címüket, és utólag megküldjük a szórólapot. Az ötlet bejött, a mintegy hatvan jelentkező közül sokan már az MCSE-be is beléptek, így ezt a megoldást mindenkinek jó szívvvel ajánljuk.

Bemutatónknak rendkívül jó volt a sajtója. Három tévétársaság híradója tudósított róla (TV1, TV3, Duna Televízió), és a napilapok is a szokottnál nagyobb terjedelemben foglalkoztak a napfogyatkozással.

Mizser Attila

„Soha ne nézzünk a Napba szűrők és megfelelő óvatossági rendszabályok alkalmazása nélkül!” — így szól az intelem *Az észlelő amatőrcsillagász kézikönyve* c. kiadványában. A jelenség előtt a sajtóban minden lehetséges alkalommal felhívtuk a figyelmet arra, hogy milyen „szűrők” használata veszélyes. Mégis tapasztalhattuk, hogy sokan túlexponált filmen vagy kormozott üvegen (kormozott szemüvegen!) át figyelték a jelenséget. Az ilyen és hasonló eszközök nem jelentenek védelmet az ultraibolya sugárzás ellen, épp ezért ne ajánljuk a nagyközönség számára ezeket a megoldásokat. A tapasztalat tehát az, hogy legalább annyira fontos a jelenség ismertetése, mint az óvatossági rendszabályok felsorolása. **Óvjuk meg mások szeme világát is!**

Győr

Október 12-e volt, szombat. A győri Czuczor Gergely Bencés Gimnáziumban ilyenkor is tanítás van. Már 13 óra tájban megkezdődtek az előkészületek. Az egyik atya rendelkezésünkre bocsátotta keménypapír keretbe foglalt, elfektetített negatívjait. Én egy virágboltban ezüstös virág-csomagolópapírt vettem. Van egy zöld napszűrőm a kis 50/540-es lencsés távcsövemhez, de azt természetesen otthon felejtettem.

15 órakor megindult a harc a nyugatra néző ablakokért. Mivel mi nemrégiben egy másik osztállyal együtt kirándulni voltunk, ezért 16 órától tanulnunk kellett. Addig is minden időnket kihasználva a Napot kémleltük.

15:30-kor általános örömmámor úszott végig a társaságon, megkezdődött a napfogyatkozás! 16 órakor megszólalt a tanulás kezdetét jelző csengő. Ám az atyák beleegyeztek abba, hogy 16:35 és 16:50 között a rendkívüli esemény miatt szünetet tarthassunk. Így több mint 50 diák láthatta, amikor a napfogyatkozás elérte maximumát. Utoljára a tanulás tízperces szünetében (16:55–17:05) kísérhettük figyelemmel a megfogyatkozott Napot, amely lassan a házak falai mögé bukott.

Nemes Gábor

Kaposvár

A helyi médiumokban történt reklámozás eredményeképpen nagy érdeklődéssel várta a város lakossága a jelenséget. A szokatlanul szép őszi időjárás is sokakat kicsalt a csillagvizsgálóba, hogy az ottani Zeiss–Meniscassal megfigyelje a fogyatkozást. A távcsöves bemutatás technikai okok miatt csak 16 óra után kezdődhetett meg, addig is az érdeklődőket a fogyatkozás szabadszemes látványa kárpótolta (hegesztőüvegek és más fénycsökkentő eszközök segítségével). Nagy sikere volt az MCSE tájékoztató anyagának, amiből több is elfogyott volna.

Időközben a gomolyfelhők a távcsöves észlelést lehetetlenné tették, de az egyre szaporodó közönség a felhőrészekben is nagy élvezettel figyelte a látványt. A Kapos TV is kitelepült, és nagyon szép felvételeket készített a felhőrészekben ill. a legnagyobb fázis idején újra kitisztult égen. A javuló légköri viszonyok hatására egyre többen kísérték figyelemmel a jelenséget a Meniscussal is. A fogyatkozás második fele és a csökkenő fázis már nem volt annyira vonzó, így 17:30-ra elfogytak az érdeklődők. A kilépést már csak egy szűkebb baráti kör várta meg.

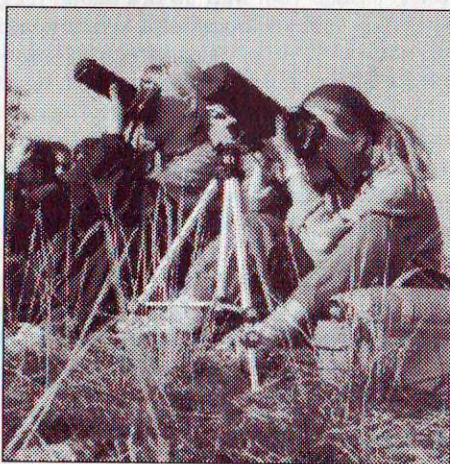
Összességében elmondhatjuk, hogy a bemutatás jól sikerült, a városból kb. 200 érdeklődő jött ki a csillagvizsgálóba, de mint azt a később megtudtuk, a jó idő hatására városszerte több ezren kísérték figyelemmel hosszabb-rövidebb ideig a fogyatkozást.

Hevesi Zoltán

Mogyorósbánya

Szokás szerint Mogyorósbányára indulunk észlelni, ahol a tavaszi, nyári és őszi táborokat tartjuk. Október 12-én már dél körül mindenki lázban éget, volt aki 11:59 UT-ra várta a fogyatkozás kezdetét (az évkönyv alapján), de végül azoknak lett igaza, akik a Meteor szeptemberi számának hittek. Eszerint 15:31-kor kezdődött a jelenség.

Kinél távcső, kinél fényképezőgép volt, hegesztőüveggel az objektív előtt. Kitartóan végigfotóztuk egypáran az esemény 5 percenként (a legnagyobb fázis —16:43 — táján percenként). Nagyon szép volt. Többen is figyeltük, miként változik a fény a földön. Egyre tompább és narancsosabb lett. A fogyatkozás 17:49-kor ért véget. Szerencsénkre épp a fogyatkozás vége után fél perccel bukott a Nap egy távoli hegy mögé. Mindenki gazdag élményekkel tért haza, s vártuk a fotózás eredményeit.

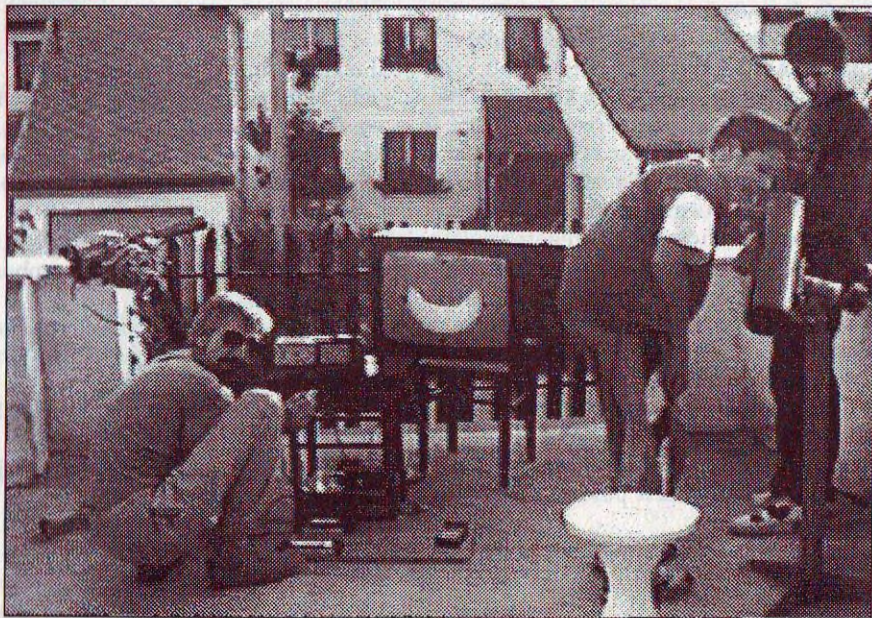

Szabó Judit Nóra

Miskolc

A miskolci amatőrcsillagászat lassan, de biztosan újjászerveződik (egyesek szerint annyi biztos, hogy lassan). Nincs állandó helyünk, az Uránia beigért felújítása is késík. Ezért ama nevezetes napon csak „kiscsoportosan” észleltük a napfogyatkozást.

Így is nagy feltűnést keltettünk környezetünkben. A házi bemutató kellékei láthatók képünkön. Bal oldalon a video-távcső „mutáns”, alatta a készítő, Óvári László, jobbra pedig az ifjú érdeklődők egy 90/450-es társaságában, középen a jelenség és egyebek... A „megvakított” kamera optikája 50/320-as, a napkorong átmérője az 51 cm-es képernyőn pontosan 25 cm.

E sorok társszerzője — N. Cs. — mint újságíró egy három megyében, 37 ezer példányban megjelenő hetilapba írt cikkével, a Magyar Rádió Miskolci Stúdiójában pedig a jelenség kezdetekor lefogatott, dr. Kálmán Bélával készült interjújával igyekezett hozzájárulni a fogatkozás megfigyelésének mind szélesebb körben történő propagálásához.

Itt szeretnénk megjegyezni, hogy a millicentenáriumi évében különösen jól hangzott volna, ha több helyen is „elsütik” az amatőrtársak, hogy a magyarok bejövételét is egy napfogatkozás időpontjának ismeretében határozták meg. A keleti őstörténettel foglalkozó történész-nyelvész, Mahler Ede a 891. augusztus 8-án Bizánctól megfigyelt és — egy krónikában, amely a magyarok bejövételét is említette — lejegyzett napfogatkozás alapján határozta meg a honfoglalás évét.

Németh Csaba-Óvári László

TÁVCSŐTÜKRÖT CSATLÓSTÓL!

Nagyfényerejű tükrök készítése, javítása

Cassegrain-rendszerekhez is.

Csatlós Géza (1021 Budapest, Szajkó u. 4. II/7., tel: 274-3070)